

Olsztyn, 5 marca 2015 roku

PS-IV.431.2.24.2014.KB

*Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 3
w Olsztynie
ul. Żiżki 8/1*

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie art. 122 i 122a ust.1-5, w związku z art. 186 pkt 3 oraz art. 197b ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2013, poz. 135 ze zm.), na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego nr FK-VI.0030.1181.2014 /**akta kontroli str. 1/** zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1. Katarzyna Brewka - główny specjalista, legitymacja służbowa nr 80/2014, jako kierująca zespołem kontrolnym,
 2. Marzena Przybylska - główny specjalista, legitymacja służbowa nr 81/2014,
- przeprowadził w dniach 18, 19, 22, 31 grudnia 2014 r. kontrolę problemową w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 3 w Olsztynie. Przedmiotem kontroli była ocena działalności zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka w świetle przepisów:
- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2013 poz. 135 ze zm.), zwanej dalej ustawą,
 - Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292 poz. 1720), zwanego dalej rozporządzeniem.

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto skrótów:

1. Placówka / POW Nr 3 – co oznacza: Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą Nr 3 w Olsztynie, ul. Żiżki 8/1,
2. Dyrektor / Dyrektor Placówki – co oznacza: dyrektora Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 3 w Olsztynie, panią Bożenę Mrozowską,
3. Zespół - co oznacza: zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka,
4. Regulamin – co oznacza: Regulamin Organizacyjny Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 3 w Olsztynie, ul. Żiżki 8/1,
5. ocena – co oznacza: okresową ocenę sytuacji dziecka, w rozumieniu art. 136 ustawy,
6. karta – co oznacza: Kartę okresowej oceny sytuacji dziecka.
7. Program – co oznacza: Indywidualny program usamodzielnienia,
8. Kontrakt – co oznacza: Kontrakt dla pełnoletnich wychowanków Domu Dziecka w Olsztynie.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2013 r. do dnia jej rozpoczęcia i przeprowadzono ją w obecności pani Bożeny Mrozowskiej - Dyrektora Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej

Nr 3 w Olsztynie, pani Małgorzaty Saniuk – Zastępcy Dyrektora Placówki, w oparciu o analizę prowadzonej w Placówce dokumentacji oraz informacje przekazane bezpośrednio. Fakt przeprowadzenia kontroli odnotowano w rejestrze prowadzonym przez jednostkę.

Ustalenia:

Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 3 w Olsztynie typu socjalizacyjnego, przeznaczona dla 7 wychowanków, jest jednostką publiczną prowadzoną przez Miasto Olsztyn. Do 30 października 2013 roku w/w jednostka funkcjonowała w strukturach Domu Dziecka w Olsztynie przy ul. Korczaka 6 jako mieszkanie filialne, z dniem 31 października 2013 roku funkcjonuje jako odrębna jednostka systemu pieczy zastępczej.

W dniu podjęcia czynności kontrolnych w Placówce umieszczonych było 8 dzieci, przy czym z dniem 19 grudnia 2014 r. jedna wychowanka na własną prośbę przeniesiona została do Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 1 w Olsztynie, przy ul. Korczaka 6. Dwie wychowanki umieszczone były natomiast w młodzieżowym ośrodku wychowawczym.

Dokumentem określającym zasady działalności zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka w przedmiotowej Placówce jest *Regulamin Organizacyjny Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 3 w Olsztynie ul. Żiżki 8/1 /akta kontroli str. 2-28/*. Stwierdzono, że w zakresie działalności Zespołu zapisy w/w dokumentu zgodne są z zapisami zawartymi w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Dostosowania do stanu faktycznego wymagają natomiast zapisy § 20 mówiące o zapewnieniu wychowankom przez POW nr 3 „*pokoików/kącików gościnnych*” i odrębnej jadalni, albowiem istnienia takich pomieszczeń w Placówce kontrolujący nie stwierdzili.

W toku podjętych czynności ustalono, że posiedzenia Zespołu dopiero od 24 kwietnia 2014 roku dokumentowane były w odrębnej księdze protokołów, protokoły wcześniejszych posiedzeń spisane zostały w księdze właściwej dla Domu Dziecka przy ul. Korczaka 6. W opinii kontrolujących z dniem uzyskania zezwolenia wojewody kontrolowana jednostka powinna posiadać własną księgę protokołów posiedzeń Zespołu.

W okresie objętym kontrolą okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w Placówce dokonano:

- w 2013 roku: 14 stycznia i 11 czerwca,
- w 2014 roku: 14 stycznia i 25 czerwca.

Z uwagi na fakt, iż pomiędzy posiedzeniami Zespołu z czerwca 2013 r. a posiedzeniem Zespołu ze stycznia 2014 upłynęło 7 miesięcy, kontrolujący w ramach bieżącego instruktażu pouczyli prowadzącą Placówkę aby rzetelnie wypełniać obowiązek wynikający z art. 138 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, to jest dokonywać oceny nie rzadziej niż co pół roku.

Ustalono, że do udziału w posiedzeniach Zespołu, które odbyły się w styczniu i czerwcu 2014 roku zapraszano między innymi:

- przedstawicieli organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olsztynie,
- przedstawicieli właściwych Punktów Pomocy Społecznej MOPS w Olsztynie (z uwagi na nieobjęcie rodzin dzieci przebywających w pieczy zastępczej wsparciem asystenta)
- przedstawiciela Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego,
- wychowawców ze szkół, do których uczęszczają wychowankowie,

Stwierdzono, że praca Zespołu dokumentowana była w formie informacji zbiorczej – *Protokołu* (zawierającego jego skład, podpisy członków oraz podjęte wnioski stosownie do każdego dziecka) oraz *Kart okresowej oceny sytuacji dziecka* dla każdego wychowanka. Dokument ten uwzględniał: imię i nazwisko dziecka oraz datę posiedzenia, wykaz osób obecnych na posiedzeniu, ocenę realizacji wniosku z poprzedniego posiedzenia, ocenę realizacji zadań przez poszczególnych specjalistów, opis aktualnej sytuacji dziecka i jego rodziny, w tym informacje dotyczące:

- stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb wraz z analizą stosowanych metod pracy z dzieckiem,
- trudności szkolnych,
- problemów wychowawczych,
- sytuacji rodzinnej dziecka wraz z analizą stosowanych metod pracy z rodziną.

Ponadto formularz Karty zawierał ocenę zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce (co w opinii kontrolujących winno być zastąpione oceną możliwości powrotu dziecka do rodziny lub umieszczenia go w rodzinnej pieczy zastępczej), sześć gotowych wniosków podjętych przez Zespół (do wyboru przez podkreślenie) w brzmieniu:

- pozostawienie dziecka w placówce oraz dalsza praca z rodziną dziecka w celu powrotu do domu rodzinnego;
- pozostawienie dziecka do czasu usamodzielnienia w placówce;
- okresowy powrót do rodziny biologicznej,
- zgłoszenie dziecka do adopcji lub rodziny zastępczej,
- przeniesienie do placówki tego samego typu,
- umieszczenie dziecka w innej placówce działającej na podstawie odrębnych przepisów.

a także informację na temat modyfikacji planu pracy z dzieckiem i jego rodziną, przydział zadań dla poszczególnych specjalistów.

W opinii kontrolujących formularz *Karty* należy uzupełnić o brakujące informacje, o których mowa w art. 136 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, to jest: ocenę możliwości powrotu dziecka do rodziny lub umieszczenia go w rodzinnej pieczy zastępczej, monitorowanie procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie oraz informowanie sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie odrębnych przepisów. Niezasadnym jest także tworzenie wniosku o treści „*zgłoszenie dziecka do adopcji*”, albowiem nie jest to cel sam w sobie, ale jeden z obowiązków proceduralnych, których winien dopełnić Dyrektor Placówki wobec dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. Podobnie, za niezasadne kontrolujący uznali formułowanie wniosku o treści: „*przeniesienie do placówki tego samego typu*” będący zwykle doraźnym działaniem w sytuacji wystąpienia trudności w adaptacji wychowanka do warunków panujących w placówce. Mając na uwadze fakt, że pobyt dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej powinien mieć charakter przejściowy, Zespół winien sformułować wniosek dotyczący zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce, będący uzasadnieniem faktu dlaczego nadal pozostawia się dziecko w Placówce (np. z powodu niemożności powrotu dziecka do rodziny naturalnej, braku możliwości przysposobienia lub umieszczenia w rodzinnych formach pieczy zastępczej).

Analiza poszczególnych Kart wykazała ponadto stosowanie nieaktualnego nazewnictwa, niedostosowanego do obecnych przepisów prawnych np.: „*staly zespół*”,

„indywidualny plan pracy z dzieckiem i rodziną” a w obszarze modyfikacji planu pomocy dziecku, w dwunastu spośród czternastu Kart - brak uzasadniania potrzeby dokonania lub odstąpienia od dokonania modyfikacji w/w planu /**akta kontroli str. 29-67/**. Stwierdzono również, że wychowawcy, pomimo wyszczególnienia w formularzu Karty miejsca na dokonanie analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, skupiają uwagę na sytuacji zdrowotnej, szkolnej i wychowawczej dziecka, pomijając tym samym kwestię analizy metod pracy. W pięciu Kartach stwierdzono brak podpisu członków Zespołu /**akta kontroli str. 32, 40, 48, 64, 67/**.

W opinii kontrolujących niewłaściwą praktyką jest umieszczanie nieczytelnych podpisów członków Zespołu w oderwaniu od imiennego składu Zespołu dokonującego oceny sytuacji dziecka. Sformułowany w Karcie zwrot: „*Oceny dokonał na posiedzeniu w dniu stały zespół ds. okresowej oceny sytuacji dziecka w składzie:...*” sugeruje obecność wszystkich zaproszonych do udziału członków, czego nie potwierdzają odrębnie złożone nieczytelne podpisy.

Ustalono, że Zespół dokonujący oceny sytuacji dzieci w roku 2013 roku sformułował: 1 wniosek dotyczący umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej, 11 wniosków dotyczących pozostawienia w Placówce i 2 wnioski dotyczące umieszczenia w placówce działającej na podstawie przepisów o systemie oświaty, działalności leczniczej lub pomocy społecznej.

W roku 2014 (do dnia rozpoczęcia kontroli) w 1 przypadku wnioskowano o powrót do rodziny biologicznej, a w 13 przypadkach o pozostawienie w Placówce /**akta kontroli str. 68/**. Analiza treści wniosków dotyczących pozostawienia dziecka w Placówce do usamodzielnienia wykazała, że nie wszystkie z nich zawierały datę usamodzielnienia. Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Placówki wynika, że w przypadku braku daty usamodzielnienia, kiedy wychowanek nie ma jeszcze sprecyzowanych planów dotyczących opuszczenia Placówki, termin pozostaje otwarty do momentu jego wskazania przez wychowanka /**akta kontroli str. 68a/**.

Analiza dokumentacji Zespołu wykazała, że Placówka realizowała obowiązek wynikający z art. 138 ust. 2 ustawy, to jest przysyłała do właściwych sądów wnioski Zespołu dotyczące zasadności dalszego pobytu dzieci w Placówce.

W ramach postępowania kontrolnego przeprowadzono także indywidualne rozmowy kierowane z wychowankami na temat przestrzegania w Placówce praw dziecka, ich pobytu oraz warunków jakie oferuje POW Nr 3. Tematyka rozmów z dziećmi poszerzona została o nieprawidłowości w funkcjonowaniu Placówki, zasygnalizowane w piśmie przekazanym przez byłą wychowankę Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej nr 1 w Olsztynie przy ul. Korczaka 6 (szczegółowe rozpatrzenie zarzutów zawartych w piśmie wychowanki realizowano w odrębnym postępowaniu kontrolnym). Wyniki rozmów kierowanych, przeprowadzonych z wychowankami, spisane zostały przez kontrolujących i stanowią **akta kontroli str. 69-112**, a ich podsumowanie i analiza ilościowa stanowią **akta kontroli str. 113-124**.

Ponadto kontrolujący przeprowadzili rozmowy z pięcioma zatrudnionymi w placówce przy ul. Żiżki wychowawcami. Ich zeznania przyjęto do protokołów, które stanowią **akta kontroli str.125-144**.

Jeden spośród siedmiorga przebywających w POW nr 3 wychowanków, odmówił rozmowy z kontrolującymi.

W grupie pytań dotyczących prawa do nauki, rozumianego jako zapewnienie dzieciom możliwości kształcenia na każdym poziomie oraz udzielania pomocy w nauce wychowankowie nie wskazali nieprawidłowości w jego realizacji. Wszyscy wychowankowie realizują obowiązek szkolny, w tym: 1 w szkole podstawowej, 3 w gimnazjum, 1 w liceum, 1 w technikum, wszyscy mają też niezbędne podręczniki i przybory szkolne, wszystkim udzielana jest pomoc (o ile istnieje taka potrzeba) w odrabianiu lekcji, wychowankowie mogą brać udział w kółkach zainteresowań i dodatkowych zajęciach.

W grupie pytań dotyczących prawa do informacji rozumianego jako zapewnienie dostępu do informacji i materiałów pochodzących z różnych źródeł, a w szczególności do tych, które mają na uwadze jego dobro, wychowankowie nie wskazali nieprawidłowości w jego realizacji. Wszystkie dzieci wiedzą, jakie są ich prawa i obowiązki, gdzie zostały spisane i jaki dokument w Placówce je reguluje. Wszystkie mają dostęp do prasy, mediów, komputera, a ograniczenia do korzystania z nich wynikają głównie z obowiązującej ciszy nocnej. Na pytanie *Czy ktoś z tobą rozmawiał o twojej sytuacji prawnej, rodzinnej* dzieci udzielały odpowiedzi:

- tak – 4 dzieci
- znam ją – 1 dziecko
- nie rozmawiam o prywatnych sprawach – 1 (pełnoletnia wychowanka).

W grupie pytań dotyczących prawa do wyrażania własnych poglądów i przekonań, rozumianych jako zapewnienie możliwości swobodnego wypowiadania się, respektowanie prawa do swobody myśli, sumienia i wyznania, wychowankowie na pytanie *Czy możesz swobodnie mówić jeżeli nie zgadzasz się z opinią / decyzją wychowawcy* wskazali, że:

- mogę swobodnie mówić – 5 dzieci
- nie do końca - 1 dziecko.

Ponadto 4 dzieci wskazało, że wychowawca słucha ich opinii, 1 dziecko - raczej nie słucha, 1 dziecko [REDAKTOWANE] odpowiedziało, że nie wie.

W tej kategorii pytań kontrolujący zapytywali również o swobodę religijną (w tym możliwość chodzenia do kościoła i uczestnictwa w lekcjach religii) - wychowankowie nie wskazali nieprawidłowości w realizacji tego prawa. Dodatkowo poproszono, aby dzieci odpowiedziały *Czy organizowane są święta, Wigilia, oraz Czy z tej okazji dzieci otrzymują prezenty*. Na powyższe pytania odpowiadały odpowiednio:

- tak – 5 dzieci (przy czym 1 osoba wskazała, że nie w Wigilię), 1 dziecko wskazało, że nie było jeszcze w Placówce w czasie świąt,
- dostają prezenty – 4 dzieci, 2 wychowanków nie udzieliło odpowiedzi, bowiem nie spędzali jeszcze świąt w tej Placówce.

W grupie pytań dotyczących prawa do prywatności, rozumianego jako zapewnienie ochrony przeciwko bezprawnej ingerencji w sferę rodzinnego i prywatnego życia dziecka, jego korespondencję, ochrony przeciw zamachom na jego honor i reputację, znalazły się między innymi pytania: *Czy zdarzyło się aby twoje rzeczy osobiste (listy, sms-y) były kontrolowane*, na które udzielono odpowiedzi: nie – 5 dzieci oraz: „*moje nie, ale jakiś czas temu panie przeglądały nasze prywatne wiadomości na Facebooku*” /akta kontroli str. 71/. Ponadto wychowankowie wskazali, że mogą mieć w Placówce własne rzeczy, sprzęt rtv.

telefon, mają miejsce do ich przechowywania. Zasadniczo też zachowywane jest też prawo do intymności, 5 dzieci odpowiedziało bowiem, że wychowawcy pukają przed wejściem do pokoju lub łazienki. 1 dziecko wskazało, iż nie zawsze. Wychowanków zapytano także *Czy w twojej obecności ktoś z pracowników (wychowawca/dyrektor) wyrażał się obraźliwie o tobie lub twojej rodzinie (np. patologia) lub w sposób niegrzeczny, poniżający zwracał się do ciebie*. Odpowiedzi na to pytanie, które pojawiły się wskazują, że:

- nie było takich sytuacji - 4 dzieci,
- raczej nie było takich sytuacji – 1 dziecko
- raz zdarzyła się sytuacja, w której jedna z pań odezwała się w sposób ośmieszający dziecko /**akta kontroli str. 77/**.

Zapytano również *Czy byłeś świadkiem aby ktoś z pracowników Placówki poniżająco traktował twoich rówieśników (odzywał się), także byłych wychowanków*, na co 5 dzieci odpowiedziało - nie, 1 wychowanka wskazała: „O [pewnym wychowanku] mówili, że jest [REDAKOWANE] mimo, iż nie mieli pojęcia o całej sprawie” /**akta kontroli str. 70/**.

W kategorii pytań dotyczących prawa do ochrony przed przemocą, poniżającym traktowaniem, wyzyskiem i zaniedbaniem, rozumianego jako zapewnienie ochrony przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdą, zaniedbaniem lub złym traktowaniem, kontrolujący podjęli kwestię stosowania kar i nagród, traktowania wychowanków, pomocy w rozwiązywaniu sporów. Wszyscy wychowankowie stwierdzili, że znają zasady nagradzania i karania, zasady te są zrozumiałe i sprawiedliwe. W katalogu najczęściej stosowanych w Placówce kar wymienili:

- zakaz wyjścia – 5 razy,
- zakaz korzystania z komputera – 2 razy,
- obniżone kieszonkowe – 2 razy,
- zakaz oglądania telewizji – 1 raz,
- zakaz urlopowania do domu – 1 raz,
- pranie dywanów – 1 raz.

Stwierdzono, że wskazane powyżej kary nie widnieją w katalogu kar zawartych w Regulaminie Placówki, wyjątek stanowi obniżone kieszonkowe, o którym mowa w § 24 pkt 6, który brzmi: „*Za naruszenie obowiązków zawartych w regulaminie i norm współżycia społecznego wychowanek może otrzymać (...) zawieszenie prawa do częściowego kieszonkowego*”, przy czym należy dodać, że żaden z wychowanków nie potwierdził, aby kiedykolwiek został pozbawiony kieszonkowego całkowicie. Dzieci zapytane o stosowanie kar zbiorowych udzieliły następujących odpowiedzi:

- nie ma takich – 3 dzieci,
- raczej nie ma – 1 dziecko
- nie wiem – 1 dziecko (przebywające w Placówce od dwóch tygodni),
- raz, za to, że „*nie chcieliśmy powiedzieć gdzie jest wychowanka, która poszła zapalić papierosa, musieliśmy wcześniej położyć się do łóżek*” – 1 dziecko /**akta kontroli str. 98/**.

W ramach tej kategorii praw wychowankowie usłyszeli także pytanie *Czy były sytuacje, w których czuleś się inaczej (gorzej) traktowany niż inni*, i odpowiedzieli:

- nie – 3 wychowanków,

- *ja nie, ale [pewna wychowanka] była zdecydowanie gorzej traktowana niż jej rówieśniczka (...), jest kozłem ofiarnym i nikt jej tu nie pomaga* – 1 wychowanka /akta kontroli str. 74/.
- tak – 2 wychowanków (przy czym pierwszy wychowanek wskazał, na sytuację, w której [redacted] /akta kontroli str. 102/, natomiast drugi wskazał na różnice w zastosowaniu kar za te same przewinienia /akta kontroli str. 109/.

Wychowankowie wiedzą też, co zrobić i komu zgłosić, gdyby zdarzyło się, że wychowawca lub inny pracownik potraktowałby ich niewłaściwie, niesprawiedliwie. Wskazali, że zgłosiliby to do psychologów zatrudnionych w Placówce, pedagoga lub pani Dyrektor. Jedna osoba powiedziała, że nikomu nie zgłasza bo i tak „to wychowawcy mają rację.” /akta kontroli str.74/. Zapytani także o to *Czy wychowawcy pomagają rozwiązywać spory, kłótnie między dziećmi* odpowiedzieli:

- tak – 4 wychowanków,
- jeszcze nie wiem – 1 wychowanek,
- nie – 1 wychowanek.

5 wychowanków potwierdziło, że wychowawcy są pomocni, 1 stwierdził, że sam sobie radzi.

Z uwagi na powziętą przez kontrolujących informację o angażowaniu wychowanków Placówki przez panią wicedyrektor do roznoszenia ulotek, zostali oni zapytani o możliwość podjęcia pracy zarobkowej w dni wolne od nauki szkolnej. Zdecydowana większość (4 wychowanków) odpowiedziało, że mogą taką pracę podjąć, 1 wychowanka odpowiedziała, że jeszcze nie wie, 1 natomiast stwierdziła: [redacted]

[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted] /akta kontroli str. 73/.

W grupie pytań dotyczących prawa do ochrony zdrowia, rozumianego jako zapewnienie dostępu do opieki zdrowotnej, udzielanie koniecznej pomocy, zapewnienie dostępu do oświaty zdrowotnej i profilaktyki, wychowankowie nie wskazali nieprawidłowości w jego realizacji, choć jedna z wychowanek zgłosiła, że nie może się doczekać aby wychowawcy ją zapisali do ginekologa /akta kontroli str. 78/. Nie odnotowano też krytycznych uwag dotyczących zakupu leków i realizacji recept.

W grupie pytań dotyczących prawa do godziwych warunków socjalnych, rozumianego jako zapewnienie warunków i zasobów bytowych, zabezpieczenia w odzież, wyżywienie, środki higieny a także kwotę pieniężną do własnego dysponowania, wychowankowie nie zgłosili żadnych krytycznych uwag. Dobrze ocenili jakość i ilość wyżywienia, zabezpieczenie w odzież, obuwie, bieliznę, kosmetyki, etc. Znają zasady przyznawania kwoty pieniężnej do własnego dysponowania (tzw. kieszonkowego), swobodnie mogą nią dysponować, otrzymują ją regularnie i nigdy nie byli całkowicie jej pozbawieni. Wychowankowie wskazali też, że zarówno o wysokości kieszonkowego jak i jego ewentualnym obniżeniu decydują głównie wychowawcy, 1 wychowanka wskazała, że wychowankowie dają propozycję wysokości kieszonkowego, jednak decydujący głos mają opiekunowie.

W kategorii pytań dotyczących prawa do swobodnego zrzeszania się, rozumianego jako zapewnienie możliwości tworzenia samorządu wychowanków oraz tworzenia reprezentantów wspólnych idei i celów, wychowankowie zapytani zostali o funkcjonowanie w Placówce samorządu wychowanków. Wszyscy potwierdzili brak istnienia takiego organu w Placówce. 2 wychowanków zwróciło uwagę na potrzebę jego powołania.

W toku rozmowy kontrolujący zapytali również o organizację czasu wolnego w dni powszednie oraz weekendy. Wychowankowie wskazali, że:

- można się zwalniać (3 głosy),
- można robić co się chce (1 głos),
- wychowawcy nie organizują nam czasu wolnego (1 głos),
- chodzimy na spacer, do kina, na łyżwy, kręgle, pieczemy ciasta (1 głos).

Zapytani o to *Czym zajmują się wychowawcy w wolnym dla wychowanków czasie* odpowiedzieli:

- zajmują się nami – 1 dziecko,
- nie zajmują się swoimi sprawami – 2 dzieci,
- oglądają filmy – 1 dziecko,
- przeglądają portale społecznościowe – 1 dziecko (wskazało też konkretnego wychowawcę, który często leży na kanapie i gra na telefonie lub przegląda *Facebooka*). Ponadto zwróciło także uwagę na fakt, iż zdarzają się sytuacje, kiedy „na przymus” muszą się zwolnić bowiem wychowawcy muszą wyjść i coś załatwić, a wychowankowie nie mogą zostać w Placówce sami /**akta kontroli str. 80/**.

Kontrolujący zapytali również jak wychowankowie spędzili ostatnie wakacje. 3 z nich wyjeżdżało na kolonię / obóz organizowany przez Placówkę, 2 pracowało, 1 dziecko nie spędzało jeszcze w tejże Placówce wakacji.

Z uwagi na fakt, iż kontrolujący powzięli informację o możliwym usamodzielnianiu pełnoletnich wychowanków wbrew ich woli, inspektorzy zadali pytanie *Czy pełnoletni wychowanek może nadal mieszkać w Placówce*. Zdecydowana większość (5 wychowanków) wskazało, że tak, zanegował taką możliwość 1 wychowanek [REDAKTOWANO]

[REDAKTOWANO] /**akta kontroli str. 74/**. Pojedyncze osoby wskazały, że trzeba uczyć się oraz przestrzegać Regulaminu, jedna osoba wskazała, że jeszcze nie wie. Pełnoletni wychowankowie nie potwierdzili aby wymuszano na nich naniesienie zmian w ich programach usamodzielnienia. Jedna osoba zgłosiła, że takie naciski były na innego [REDAKTOWANO] wychowanka /wskazała konkretnie kogo – **akta kontroli str. 74/**, zeznając, że [REDAKTOWANO]

Wychowankowie poproszeni zostali aby, jeśli chcą, powiedzieli o Placówce „coś od siebie”. Troje z nich nie wypowiedziało się ponad to, o co zapytywali kontrolujący, pojawiły się również głosy: „*dobrze mi się tu mieszka*” /**akta kontroli str. 109/**, „*Mam problemy z innymi wychowankami, a wychowawcy na to nie reagują*” /**akta kontroli str. 81/**, „*Wcześniej było zdecydowanie lepiej. Teraz wszystko się zmieniło, kiedyś można było zaufać wychowawcom, dyrekcji, teraz zupełnie nie. Panią Dyrektora widzę tylko na Korczaka, rzadko tu przychodzi. Wychowawcy nie dotrzymują tajemnic, są fałszywi (...) nie można tu wytrzymać psychicznie.*”

Przyjęte do protokołów zeznania pięciu wychowawców wskazują, że żaden z nich nie był naocznym świadkiem stosowania przez wychowawców, specjalistów zatrudnionych w Placówce lub Dyrektora przemocy wobec wychowanków. Nikt nie był też naocznym świadkiem nieodpowiedniego zachowania pracowników Placówki wobec wychowanków, ani świadkiem poniżania ich godności, nieudzielania wsparcia czy pomocy. Żaden nie był też świadkiem niewypelniania obowiązków służbowych przez innych pracowników Placówki, ani bezpośrednim świadkiem wykonywania czynności niezwiązanych z wypełnianiem obowiązków służbowych (np. przeglądania portali społecznościowych, robienia makijażu, mycia włosów, palenia papierosów itp.).

Jednakże na nieprawidłowości w funkcjonowaniu Placówki oraz w postawie niektórych pracowników wskazała jedna z wychowawczyń **/akta kontroli str. 137-144/** powracająca po długotrwałej przerwie związanej z macierzyństwem. *„Nie byłam świadkiem stosowania przemocy przez wychowawców lub innych pracowników Placówki, gdyż od września 2012 roku przebywałam na zwolnieniu lekarskim i urloпах związanych z macierzyństwem. Natomiast przez ten czas miałam kontakt z dziećmi, które przychodziły do mnie lub dzwoniły i opowiadały o tym, co się dzieje w Placówce(...)”*. Z uwagi na potrzebę zapewnienia anonimowości wychowankom oraz uniemożliwienia ich identyfikacji na podstawie opisu zdarzeń odstąpiono od publikacji w niniejszym wystąpieniu dalszej treści zeznań. Mając jednak na względzie powagę i charakter zarzutów przedstawionych w tej wypowiedzi, w dniu 12 stycznia 2015 roku organ kontrolny przekazał sprawę do Prokuratury, w celu zbadania, czy w Placówce nie doszło do popełnienia czynów zabronionych prawem.

Nieprawidłowości, na które wskazała wychowawczyni dotyczyły:

- zaniedbywania obowiązków pracowniczych,
- nienależytego sprawowania opieki,
- obciążania wychowanków zbyt licznymi obowiązkami,
- przymuszania do usamodzielnienia,
- nieudzielenia wsparcia ciężarnej wychowance,
- zatrudniania wychowanków do roznoszenia ulotek.

[uwaga kontrolującego: w celu zachowania anonimowości wychowanków Placówki dokonano anonimizacji personaliów wychowanków literami alfabetu]:

Z wyjaśnień uzyskanych od kierującej Placówką wynika, że w chwili skreślenia z ewidencji wychowanków Placówki **C** miał ukończone 19 lat, a główną przyczyną wydalenia z POW nr 3 był lekceważący stosunek do obowiązku szkolnego, naruszanie zasad zawartych w Regulaminie, konflikty z prawem oraz niedotrzymywanie warunków Kontraktu dla pełnoletnich wychowanków. Dlatego też decyzją Zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka z dnia 30 sierpnia 2013 roku pełnoletni **C** przestał być wychowankiem POW nr 3 w Olsztynie. Powyższe odzwierciedla wyjaśnienie stanowiące **akta kontroli str. 145**. Analiza Indywidualnego programu usamodzielnienia **C** wykazała, że 24 stycznia 2012 roku wychowanek określił, iż proces jego usamodzielnienia będzie trwał „nie dłużej jak do 25 r.ż.” (nie wskazał konkretnej daty) **/akta kontroli str. 146-155/**. W podpisanym 1 kwietnia 2012 roku Kontrakcie **C** zobowiązał się do przestrzegania Regulaminu Placówki, z zaznaczeniem, że w sytuacji m.in. powtarzającego się rażącego naruszania zasad współżycia społecznego, nieuczęszczania do szkoły oraz samowolnego opuszczania Placówki może zostać skreślony z ewidencji Placówki **/akta kontroli str. 156-157/**.

Kontrolujący stwierdzili brak spójności pomiędzy zeznaniami powracającej po urlopie wychowawczyni a dokumentacją dotyczącą usamodzielnienia pełnoletniej wychowanki – **B /akta kontroli 158-168/**. Zgodnie bowiem z Indywidualnym programem usamodzielnienia, podpisanym przez wychowankę w dniu 21 stycznia 2013 roku, jako datę usamodzielnienia **B** wskazała 31 sierpnia 2015 roku. W Programie określiła też, że z dniem 30 czerwca 2015 ukończy naukę w technikum, we wrześniu tego samego roku wynajmie mieszkanie a dalszą naukę (w szkole policealnej ewentualnie studia) podejmie w październiku nie będąc już wychowanką Placówki. Wychowanka nie potwierdziła, że była zmuszana do dokonywania zmian we własnym Programie usamodzielnienia. Kontrolujący dostrzegli jednakże niespójność zapisów Protokołów z posiedzeń Zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka z dnia 11 czerwca 2013 roku oraz 14 stycznia 2014 roku z zadeklarowaną datą usamodzielnienia **B**. Zgodnie z tymi dokumentami Zespół podejmował wnioski „*Pozostawić B do usamodzielnienia, t. j. do 30. 06. 2015 r.*”, tymczasem w indywidualnym Programie **B** zadeklarowała, że chce usamodzielnąć się z dniem 31 sierpnia 2015 r.

Kontrolującym nie udało się zweryfikować zarzutów postawionych przez wychowawczynię, dotyczących niewypłacenia wynagrodzenia za roznoszenie ulotek oraz nieudzielenia wsparcia **D** - [REDAKTOWANO]. W terminie przeprowadzania czynności kontrolnych wychowanka przebywała w młodzieżowym ośrodku wychowawczym. Obszerne wyjaśnienie w tej sprawie złożyła Dyrektor Placówki **/akta kontroli str. 179-180/**. Wynika z niego, że o [REDAKTOWANO]

[REDAKTOWANO]

[REDAKTOWANO]

[REDAKTOWANO]

[REDAKTOWANO]

[REDAKTOWANO]

[REDAKTOWANO]

[REDAKTOWANO]

[REDAKTOWANO]

[REDAKTOWANO]

[REDAKTOWANO]

[REDAKTOWANO]

[REDAKTOWANO]

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, działając w oparciu o art. 125 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. Dostosować treść *Regulaminu Organizacyjnego Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 3 ul. Żiżki 8/1 w Olsztynie* do obowiązującego stanu faktycznego, oraz przedłożyć jego kopię organowi nadzoru. Termin realizacji: 1 miesiąc od dnia otrzymania zaleceń.
2. Okresowej oceny sytuacji dziecka dokonywać w miarę potrzeb, nie rzadziej niż co pół roku, zgodnie z art. 138 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin realizacji: na bieżąco.

3. W dokumentacji prowadzonej przez Placówkę posługiwać się nazewnictwem zgodnym z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. Termin realizacji: na bieżąco.
4. Bezwzględnie zaprzestać stosowania pozaregulaminowych kar oraz praktykowania zachowań mogących naruszać godność osobistą i prawa dziecka. Termin realizacji – niezwłocznie.
5. Zweryfikować zapisy Regulaminu dotyczące katalogu kar stosowanych na okoliczność nieodpowiedniego lub nagannego zachowania wychowanków. Termin realizacji: niezwłocznie.
6. Wzmocnić nadzór wewnętrzny nad sposobem i jakością wykonywania przez wszystkich pracowników zadań związanych z opieką i wychowaniem dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Termin realizacji: niezwłocznie.
7. Rozważyć możliwość przeprowadzenia szkoleń wychowawców w zakresie podnoszenia ich kompetencji wychowawczych. Termin realizacji: na bieżąco.
8. Dbać o spójność zapisów w dokumentacji opiekuńczo-wychowawczej prowadzonej w Placówce, w tym dokumentacji indywidualnej wychowanków. Termin realizacji: na bieżąco.
9. W dokumentach organizacyjnych Placówki doprecyzować zasady pobytu dorosłych wychowanków, podejmowania pracy zarobkowej oraz trybu skreślania osób pełnoletnich z ewidencji wychowanków. Z powyższymi regulacjami zapoznać wszystkich wychowanków, w szczególności pełnoletnich pozostających nadal w Placówce. Termin realizacji: 1 miesiąc od dnia otrzymania zaleceń.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z art. 125 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2013, poz. 135 ze zm.), przysługuje prawo zgłoszenia do Wojewody Warmińsko-Mazurskiego zastrzeżeń do ww. zaleceń pokontrolnych, w terminie 7 dni od dnia ich otrzymania. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Z up. WOJEWODY WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Wanda Sylwia Kicińska
Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej
Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego
Olsztynie

Do wiadomości:

Pan Piotr Grzymowicz- Prezydent Miasta Olsztyn

KIEROWNIK ODDZIAŁU

Wioletta Uziello

GŁÓWNY SPECJALISTA

Katarzyna Brewka